

رای شماره 1736336 هیأت تخصصی اداری و عمومی دیوان عدالت اداری با موضوع: بندهای الف تا ز ماده 25 و تبصره 1 از ماده 20 و بند ط ماده 2 دستورالعمل مدیریت ساماندهی و کنترل سگ‌های بلاصاحب ابطال نشد

هیأت تخصصی اداری و امور عمومی

* شماره پرونده: ه ت/ 0200328

شماره دادنامه سیلور: 140231390001736336 تاریخ: 1402/07/08

* شاکی: آقای حسن زمانی

* طرف شکایت: سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور

* موضوع شکایت و خواسته: ابطال بندهای الف تا ز ماده 25 و تبصره 1 از ماده 20 و بند ط ماده 2 دستورالعمل مدیریت ساماندهی و کنترل سگ‌های بلاصاحب

* شاکی دادخواستی به طرفیت سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور به خواسته فوق الذکر به دیوان عدالت اداری تقدیم کرده که به هیأت عمومی ارجاع شده است متن مقررہ مورد شکایت به قرار زیر می باشد:

دستورالعمل مدیریت ساماندهی و کنترل سگ‌های بلاصاحب

ماده 25 - مرگ بدون درد

الف) استفاده از روش مرگ بدون درد در مرکز بر اساس تشخیص دامپزشک (مسئول فنی بهداشتی) و صرفاً در خصوص سگ‌های مبتلا به بیماری‌های لاعلاج یا آسیب‌های غیر قابل درمان و زجرآور صورت می‌گیرد.

ب) استفاده از روش مرگ بدون درد در مرکز حتی در صورت عدم تقاضا برای واگذاری یا رهاسازی سگ ممنوع است.

استفاده از روش مرگ بدون درد در واحد موقت با تشخیص دامپزشک (مسئول فنی بهداشتی)، عدم تقاضا برای واگذاری یا رهاسازی پس از سپری شدن مدت زمان نگهداری هر سگ (تعیین شده در موضوع ماده 20) صورت می‌گیرد.

د) چنانچه ادامه فعالیت در محل رهاسازی با رعایت مفاد مندرج در ماده 24 دستورالعمل توسط متقاضی امکانپذیر نباشد، حیوانات رهاسازی شده به مرکز/ واحد موقت مسترد شده و امکان استفاده از روش مرگ بدون درد میسر می‌باشد.

ه) در روش مرگ بدون درد ابتدا با استفاده از داروهای آرام بخش حیوان را بیهوش و سپس با تزریق وریدی داروهای مجاز (از جمله تیوپنتال سدیم) که موجب مرگ مغزی، قلبی و تنفسی بدون درد می‌شود، حیات حیوان متوقف می‌شود.

و) اجرای روش مرگ بدون درد صرفاً باید توسط دامپزشک مرکز واحد موقت و با در نظر گرفتن تمام اصول و موازین حرفه ای و اخلاقی صورت گیرد.

ز) استفاده از سایر روش های معدوم سازی حیوان به هر شکل و تحت هر عنوان از قبیل اتاق گاز، داروهای غیر مجاز و... ممنوع است.

ماده 2-

ط - مرگ بدون درد: یکی از روش های کنترل جمعیت حیوانات می باشد که در آن با استفاده از داروهای آرام بخش مجاز، حیوان را بیهوش و سپس با تزریق وریدی داروهای مجاز (از جمله تیوپنتال سدیم)، که موجب مرگ مغزی، قلبی و تنفسی بدون درد می شود، حیات حیوان متوقف می شود.

ماده 20 -

تبصره 1- در صورت سپری شدن مدت زمان تعیین شده، یکی از فرآیندهای واگذاری یا رهاسازی یا مرگ بدون درد اتفاق می افتد.

*دلایل شاکی برای ابطال مقررہ مورد شکایت:

شاکی بموجب دادخواست تقدیمی توضیح داده است که بند الف تا ز ماده 25 و تبصره 1 ماده 20 و بند ط ماده 2 دستورالعمل مدیریت ساماندهی و کنترل سگ های بلاصاحب این جهت که کشتار و اتلاف سگها به جای دفع یا دور کردن آنها از محیط زندگی مغایر بند 15 ماده 55 قانون شهرداریها می باشد درخواست ابطال آن شده است.

* در پاسخ به شکایت مذکور، سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور به موجب لایحه شماره 2291889 مورخ 1402/5/18 به طور خلاصه توضیح داده است که:

امروزه با توجه به ازدیاد جمعیت سگ ها در محل های مسکونی شهرها و روستاها ساماندهی و اتخاذ تدابیر لازم جهت امنیت شهروندان و جلوگیری از بیماری های مشترک بین سگ ها و انسانها از مطالبات عمومی و جدی مردم و نمایندگان مجلس شورای اسلامی از شهرداری ها و دهیاری های کشور است دستورالعمل معترض عنه نیز در همین راستا و با بهره گیری از تجارب قبلی و جهانی و با رعایت حقوق حیوانات و متد جهانی تدوین گردیده است.

از سوی دیگر شایان ذکر است همان گونه که در بند 15 ماده 55 قانون شهرداری ها به صراحت اعلام شده است، شهرداری مسئول جلوگیری از شیوع امراض ساربه حیوانی (بیماری های مشترک بین سگ و انسان) است و موظف به اعلام گزارش به وزارت بهداشت و مؤسسات بهداشتی و دامپزشکی می باشد. در این ارتباط در لیست بیماری های مشترک بین سگ و انسانی می توان به بیماری های مهلکی از قبیل هاری و لیشمانیوز اشاره داشت که انتقال آن به انسانی می تواند مرگبار باشد. تنظیم و تدوین این دستورالعمل با همکاری و مشارکت دستگاه های ذربیط صورت گرفته است که وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان دامپزشکی کشور در آن به عنوان اعضاء ستاد ملی، کارگروه های استانی و شهرستانی ملزم به همکاری می باشند و با توجه به موضوع مذکور مرگ با ترحم در خصوص حیوان های بیمار با تشخیص سازمان دامپزشکی و وزارت بهداشت و توسط دامپزشک مستقر در مراکز نگهداری سگ ها صورت می پذیرد و شهرداری وظیفه اجرای فرایند را دارد.

در تبصره (1) ماده 20 دستورالعمل نیز فرایند واگذاری سگ ها به متقاضیان و یا رهاسازی آنها پس از عقیم سازی و واکسینه شدن و با هماهنگی اداره محیط زیست به صورت اولویت پیش بینی شده است. با توجه به اینکه سگهای جمع آوری شده هم از نظر جنبه های اقتصادی (تحمیل هزینه های بسیار زیاد به شهرداری ها) و هم از نقطه نظر بهداشتی (انتقال بیماریهای واگیر از سگ های مریض به سگ های سالم و نیز کارکنان شاغل در مراکز نگهداری سگ ها) نمی توانند به طور دائم در پناهگاه نگهداری شوند، در صورتی که هیچ یک از موارد فوق الذکر در یاد شده نتواند اتفاق بیافتد در این صورت وارد مرحله مرگ آرام می شوند. این مهم در تمامی مستندات جهانی نیز پذیرفته شده و ملاک عمل قرار گرفته است.

ماده 25 دستورالعمل روش اجرایی فرآیند مرگ آرام را صرفاً در خصوص سگ های مبتلا به بیماریهای لاعلاج یا آسیب های غیرقابل درمان و زجرآور مجاز دانسته است و از این رو استفاده از روش مرگ بدون درد در مراکز حتی در صورت عدم تقاضا برای واگذاری یا رهاسازی ممنوع می باشد. لذا استفاده از مرگ بدون درد امری استثنایی و در شرایط خاص صورت می پذیرد.

استفاده از مرگ بدون درد موضوعی است که در اسناد بین المللی مورد توجه قرار گرفته است ماده 3 اعلامیه جهانی حقوق حیوانات مصوب 15 اکتبر 1978 اشاره دارد اگر کشتن حیوانی لازم باشد باید لحظه ای و بدون درد صورت گیرد. همچنین سازمان خواربار (غذا) و کشاورزی ملل متحد در گزارشی تحت عنوان مدیریت جمعیت سگ که در سال 2011 منتشر نموده است، استفاده از مرگ بدون درد یا اُتانازی را مورد توجه قرار داده است؛ در بند 3- 6- 3 این گزارش آمده است که "اتانازی حیوانات بیمار در مواردی که درمان، امکان پذیر یا عملی نیست باید انجام شود و جزء مهمی در حفظ رفاه حیوانات محسوب می شود." بنابراین در اسناد بین المللی نیز استفاده از مرگ بدون درد مورد توجه قرار گرفته است.

علی ایحال با امعان نظر به مراتب فوق و به استناد بند (ب) ماده 84 قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری تقاضای رد شکایت از آن مرجع محترم به طرفیت این سازمان مورد استدعاست.

*پرونده کلاسه 0200328 هـ ع با موضوع "ابطال بندهای «الف» تا «ز» ماده 25 و تبصره 1 از ماده 20 و بند «ط» ماده 2 دستورالعمل مدیریت ساماندهی و کنترل سگ های بلاصاحب" در جلسه هیأت تخصصی اداری و امور عمومی مطرح و به شرح آتی رأی صادر گردید:

رأی هیأت تخصصی اداری و امور عمومی دیوان عدالت اداری

با توجه به اینکه در بند 15 ماده 55 قانون شهرداری، شهرداری موظف است برای جلوگیری از شیوع امراض ساربه انسان و حیوان، حیوان بلاصاحب را جمع آوری و حیوانات مریض و مضر و ولگرد را دفع کند و در ماده 25 و تبصره 1 از ماده 20 و بند «ط» ماده 2 دستورالعمل اجرایی مدیریت کنترل جمعیت و ساماندهی سگ های بلاصاحب، اجازه داده شده است تا سگ های مبتلا به بیماری های لاعلاج یا آسیب های غیرقابل درمان و زجر آور بر اساس تشخیص دامپزشک (مسئول فنی بهداشتی) با استفاده از روش مرگ بدون درد صرفاً توسط دامپزشک با درنظر گرفتن تمام اصول و موازین حرفه ای و اخلاقی صورت گیرد و در بند «ز» ماده 25 دستورالعمل یاد شده استفاده از سایر روش های معدوم سازی حیوان به هر شکل و تحت هر عنوان از قبیل اتاق گاز، داروهای غیرمجاز و غیره، ممنوع اعلام شده است بنابراین دستورالعمل مورد شکایت در راستای تکالیف شهرداری و در جهت ارتقاء سلامت، بهداشت و امنیت شهروندان و با رعایت اصول و قواعد اخلاقی وضع شده است و مغایرتی با بند 15 ماده 55 قانون شهرداری ندارد و از این رو مستنداً بند «ب» ماده 84 قانون دیوان عدالت اداری با آخرین اصلاحات و الحاقات بعدی مصوب سال 1402، رأی به رد شکایت صادر می شود؛ این رأی ظرف بیست روز از تاریخ صدور، از سوی رئیس ارزشمند یا ده نفر از قضات گرانقدر دیوان عدالت اداری قابل اعتراض است.

رئیس هیأت تخصصی اداری و امور عمومی - دکتر زین العابدین تقوی